

Pélé Yoets

Derekh Eretz - Dalet

דרך ארץ רבו סעיפיו ופרטיו. תורת דרך ארץ ארכה מאר"ש, הלוא היא כתובה בדברי רבותינו ז"ל מסכת דרך ארץ. ועוד בה מפרש בספרי בעלי מוסר, כגון ספר הקדוש "ראשית חכמה" בסופו וספר "שני לוחות הברית" וספר "שבט מוסר" (פ' טז) בצואות המכנות לרבי אליעזר הגדול. מי האיש החפץ חיים ילמד חפוש מחפוש לשמר את דרך עץ החיים, כי באמת אמרו (ויקרא רבה ט ג) דרך ארץ קדמה לתורה. ובפרט מי שהוא בגדר תלמיד חכם אם אין בו דרך ארץ הרי זה מחלל את ה' ואת התורה. ושנינו (אבות ג י) כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו. וזה כלל גדול בדרך ארץ, שיעשה הטוב והישר בעיני אלקים ואדם, ויבטל רצונו מפני רצון אחרים, ותהא דעתו מערבת עם הבריות. ובכל מה שילמד האדם הלכות דרך ארץ לא יצא ידי חובתו עד שיהא חכם ומבין מדעתו, כי אלו דברים שאין להם שעור, רק הכל לפי המקום ולפי הזמן ולפי מה שהוא אדם צריך להתנהג עם כל אחד על פי מדותיו, ולירד לסוף דעתו ולעשות רצונו כרצונו אם אינו נגד רצון הבורא:

ולעולם צריך לאהב את השמא (ספר חסידים סימן צה) ולמחש שמא יכביד על חברו, ולכן מה יקרו דברי שלמה המלך, עליו השלום, שאמר (משלי כה יז) הקר רגלך מבית רעך. כי לפעמים אדם חושב לכבד את חברו והולך ויושב אצלו כמה שעות ואינו יודע מה שבלב חברו, שחושב מתי תלך לך, כי יש לו עסק רב והוא מתעכב בעבורך. ולפעמים יכבדו הדברים יותר ממשא כבד, אם מצד שהם דברי נרגן כמתלהלה היורה זקים, ואם

Rabbi 'Haïm Kanievsky

Recueil autobiographique. Histoires, anecdotes, enseignements classés par thèmes et une centaine de photos en couleur.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

מצד שהוא מאריך בדברים עדן ועדנין, ואם מצד שהוא חוקר ודורש במפלא ממנו, וכהנה רבות. אי לזאת כל ערום יעשה בדעת ויהיו דבריו ערבים לשומעם ומועטים שלא יקוצו בהם, ואפלו הדרשנים צריכים לזהר שלא להיות מאריך טרחא, רק טוב מעט, השומע ישמע. וטוב אמר לו כמה קצרן הוא זה, משיאמרו כמה ארכן הוא זה. ועתה הקצור בכל דבר הוא מטבע חריף עובר בזה הזמן, ואומרים דרך צחות ויאמר לקוצרים ה' עמכם (רות ב ד):

וכן לא יכביד על האדם בראיות עיניו. אם רוצה לעשות דבר בסתר, כגון מצוה או צדקה וכדומה, גם אתה הסתר עצמך שלא יצטער בראיתך, ומה שראית אל תגד, ועשה עצמך כאלו לא ידעת. וכן אם ראית לחברך כלים חדשים, עשה עצמך כאלו לא ידעת שהם חדשים. ישנינו (כתובות יז א) בית הלל אומרים כלה נאה וחסודה. מכאן למדנו שלא לגנות מקחו של חברו שכבר קנאו, אלא ישבחנו בפניו, וכל שכן אם הוא חפץ שקנאו לו אחר, שאם אתה מגנהו בפניו, או אומר לו אני קניתי יותר בזול וכדומה, כמו צער בנפשו כן הוא, ואותו שקנאו לו יחר לו עד מות, ורבה שנאה ותחרות:

המבקש מחברו איזה חסד, מה מאד צריך לזהר שלא להכביד עליו, ומה גם שלא להרבות עליו רעים עד שיעשה בקשתו, ואם הוא אדם חשוב שבושים ממנו מלהשיב פניו ריקם צריך לזהר מאד שלא לבקש שום דבר משום אדם לעצמו, כי מלבד שהוא קץ בו איכא נמי סרך גזל אי עבד על כרחו שלא בטובתו, כמבאר בספר החסידים (סי' שטז):

שלמה המלך, עליו השלום, אמר (משלי כה ז) טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב. ואמר עוד (שם ו): ובמקום גדלים אל תעמד. לעולם ישב אדם למטה ממה שנדמה לו

Rabbi 'Haïm Kanievsky

Recueil autobiographique. Histoires, anecdotes, enseignements classés par thèmes et une centaine de photos en couleur.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

שהוא מקומו הראוי לו ולא יעלה במעלות עד שיפצירו בו עד בוש. וכבר פרשו הפוסקים (עי' פסחים פו ב תוד"ה אין) שבדבר גדלה וכבוד מסרבין אפלו לגדול. ולעולם כבד לכל אדם בכבוד מעט יותר ממה שנדמה לו שראוי לכבדו, כי מה איכפת לו לאדם לעשות כבוד יתר, ואם רוח חברו נוחה הימנו למצוה תחשב לו, ובפרט לאורחים ותלמידי חכמים יכבדם יותר מדאי, כי גומל חסד. ומה טוב לדבר לכל אדם שגדול ממנו בחכמה או במנין בלשון הוא ובלשון מר. ושנינו (אבות ד א): איזהו מכבד המכבד את הבריות. והואיל וכבר בא בספרים הנזכרים לעיל דרך ארץ הראוי לכל אחד לפי מה שהוא לא הניחו לי מקום להאריך בזה. ועוד, שכבר מלתא אמורה כי לא כל אדם ולא כל העתים שוות, וצריך דעת לירד לסוף כל אחד לפי דעתו לעשות רצונו כרצונו, כי יש דרך ישר לפני איש שחושב למצא בה חן בעיני הבריות ואין רוח הבריות נוחה הימנו, על כן צריך לדרש ולתור בחכמה ולהיות שומע לעצה לדעת איזהו דרך ישרה, ורחמין למבעי מן קדם מרא שמיא שיתקנהו בעצה טובה לעשות הטוב והישר בעיני אלקים ואדם, ולמצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם, וכל מעשיו יהיו לשם שמים, וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים, חן וכבוד יתן ה' (תהלים פד יב):

Rabbi 'Haïm Kanievsky

Recueil autobiographique. Histoires, anecdotes, enseignements classés par thèmes et une centaine de photos en couleur.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions